

Evaluering av Den kulturelle skolesekken **NASJONALMUSEETS HØRINGSUTTALELSE**

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design har med interesse lest NNIFU STEP sin evaluering av Den kulturelle skolesekken (DKS): "Ekstraordinært eller selvfølgelig".

Vår behandlingsmåte

En arbeidsgruppe på fire fra Nasjonalmuseets formidlingsavdeling har lest og formulert sin uttalelse på evalueringsrapporten. Uttalelsen er gjennomlest og godkjent av Nasjonalmuseets ledergruppe. Arbeidsgruppen har lest rapporten i lys av:

- Nasjonalmuseets egen erfaring med og ståsted i DKS
- Målene for DKS
- Evalueringsrapportens mandat fra oppdragsgiver KKD

Forut for evalueringen hadde formidlingsavdelingen et to timer langt møte med evaluator Jorunn Spord Borgen våren 06. I møtet presenterte vi vårt arbeid og vår erfaring og stilte vårt arkivmateriale til disposisjon for evaluator, om ønskelig.

Nasjonalmuseets egen er faring med og ståsted i DKS

Nasjonalmuseet, som daværende Riksutstillinger, har helt siden forsøksperioden hatt en aktiv rolle i DKS. Vi deltok under oppstartsarrangementet med to produksjoner, som vi deretter tok direkte på turné gjennom fylkenes distribusjonsnettverk. Da DKS skulle utvides og "permanentgjøres" i 2003, var vår institusjon, sammen med bl.a. Rikskonsertene og Norsk Scenekunstbruk aktive pådrivere for å fremskaffe bevilgninger også til sentrale produksjoner i DKS. Dette var opptakten til nettverket Riksforum, tuftet på en felles forståelse av at den erfaring, kompetanse og posisjon som de sentrale institusjonene besitter, må ha en rettmessig plass i DKS. De ressursene som finnes sentralt må utnyttes i DKS systemet av kulturøkonomiske og faglige årsaker.

Fra skoleåret 2004/2005 og fram til d.d. har vår institusjon årlig mottatt 2 mill. fra DKS til produksjon og formidling. Nasjonalmuseet har per i dag intensjonsavtaler med 12 fylker, samt Karmøy kommune. Forpliktelsene i vårt samarbeid med de regionale ledd går i korthet ut på at våre produksjoner distribueres gjennom fylkesnettverkets distribusjonsapparat, som er et velfungerende system, med et presisjonsnivå en best kan oppnå regionalt. Nasjonalmuseet er meget godt fornøyd med fylkenes logistikk, inkludert turnéplanlegging. Hos de fleste av våre samarbeidspartnere holder denne praksis et profesjonelt nivå.

Fylkenes egenerfaring og faglige ønsker blir ivaretatt i våre produksjoner ved deltakelse på Kunsttorget og Produksjonsseminaret som Nasjonalmuseet arrangerer årlig, samt ved fylkesrepresentasjon i Nasjonalmuseet sin programkomité ved vedtaksfatting av skoleutstillinger. Det er vår ambisjon at Nasjonalmuseet skal fremskaffe produksjoner som fylkene enten av faglige, økonomiske, geografiske eller andre årsaker ikke selv kan fremskaffe. Vi har videre avtale om å delta på fylkesnes årlige kulturtorg, arrangere faglige samlinger for formidlere i fylkene, og vi rekrutterer også så langt som mulig formidlere fra fylkenes egne kunstfaglige / kunstpedagogiske miljøer. Disse formidlerne får så sin opplæring og lønn under opplæring i Nasjonalmuseet, og lønnes på turné av fylkene selv. På denne måten blir kompetansen værende og utvikles i den enkelte region. Hvert fylke har rett på inntil 2 utstillinger årlig, vederlagsfritt vår institusjon. De utstillingene som er produsert i tidligere år, har lang levetid i systemet, da fylkene og skolene er mange. Produksjonstakten i Nasjonalmuseet er på minst 4 nye skoleutstillinger pr. år.

P.t. har Nasjonalmuseet 10 utstillinger i omløp i DKS, og 6 utstillinger under produksjon.

Evalueringsrapporten sett i forhold til mandat fra KKD og i forhold til målene for DKS

Mandater for evalueringen er i korthet å: vurdere DKS i forhold til målsettingen for tiltaket, vurdere arbeidet som er gjort hittil, peke på styrke og svakhet og dermed gi grunnlag for justering av kurs.

Videre påpeker KKD at de vil at evalueringen skal belyse forholdet mellom de statlige aktørene og mellom statlige og regionale aktører.

Målene for DKS står altså sentralt, inkludert suksessmålene, gjengitt i rapporten (s.26).

Målene for DKS er i stikkordsform å oppnå: profesjonalitet, positive og delaktige deltakere, samt helhetlig innlemmelse av kultur i skolen. Suksesskriteriene er av evaluator vurdert som det sentrale verktøyet å navigere etter. ”Suksessmålene tydeliggjør at skolen som samfunnsprosjekt er konteksten for DKS.” Dette er en vanskelig formulering.

Vi i Nasjonalmuseet tillater oss å vurdere graden oppnåelse av de 10 suksessmål slik:

1. og 2. DKS som varig tiltak og for hele grunnskolen: Nasjonalmuseet gir full tilslutning. Tiltaket er en stor og god kultursatsing som i 3-årsperioden har bevist sin berettigelse.
3. Basis i L 97: Denne evalueringen speiler ikke L 97 godt nok. Denne læreplanen satte kulturen ettertrykkelig på agendaen i skolen og må, etter det vi i Nasjonalmuseet erfarer, ha betydd mye for at implementeringen av DKS tiltaket i skolen ble en suksess.
4. Høy kvalitet. Dette bør være et sentralt punkt for alle produsenter, men evalueringsrapporten har i liten grad hentet informasjon om/diskutert kvalitetkriteriene. Dette er beklagelig, da mandatet ber om at forholdet mellom sentrale og regionale aktører skal evalueres. For Nasjonalmuseet er det lite å hente i rapporten på dette punkt: har den sentrale aktøren noen rolle i forhold til kvaliteten på produksjonene?
5. Kulturelt mangfold: Her er evalueringen ikke grundig nok. En analyse av produksjonen ville avdekket mye interessant informasjon.
6. Regularitet: Ja, vårt inntrykk er at fylkenes formidlingsprogram og distribusjonsnett har sørget for god regularitet i tilbud. Nasjonalmuseet har årlige nyproduksjoner og regulerer utstillingstilbudet gjennom årlige programavtaler med fylkene.
7. Bredde i tilbudet: Nasjonalmuseet klarer ikke å lese seg til om dette er oppnådd, da evalueringen i liten grad har analysert innhold i tilbudene.
8. Samarbeid skole/kultur. Dette samarbeidet er viet stor plass i rapporten. Vi opplever nesten at det er det rapporten handler om. Nasjonalmuseet sier seg ikke uenig i rapportens konklusjoner på dette punkt, men mener likevel at punktet er viet for mye plass i forhold til innhold.
9. Lokal forankring: Dette er ivaretatt i DKS etter vår mening og også belyst i rapporten, men først og fremst ut fra organisering. Evalueringen kunne sett dette opp mot punkt 4 målet om høy kvalitet, dette ville bidratt til å belyse forholdet mellom sentrale/regionale aktører.
10. Alle skal eie. Nasjonalmuseet ser at rapporten vier eierskap til prosjektet stor plass, det hevdes at makten følger pengene. Nasjonalmuseet opplever at vår samarbeidspart fylkene, ved en relativt stor regional tildeling av midler, har utviklet et sterkt eierforhold til DKS. Dette anser vi som udelt positivt, vi merker at fylkene gjennom sin posisjon i DKS-systemet har skjerpet sine krav til kvalitet og medbestemmelse overfor oss som sentral part. Dette virker utviklende på samarbeidet.

Konklusjon fra Nasjonalmuseets lesning av rapporten:

Vi mener at rapporten dreier seg om tre hovedområder innenfor DKS: innhold, metode og organisering.

Innhold: Dette er evalueringsrapportens klart svakeste punkt. Vi savner en analyse av innhold og en vurdering av produksjoner, en drøfting av kvalitet og profesjonalitet, som nevnt over. Vi synes denne mangelen gjør evalueringen lite brukbar for vårt eget arbeid. Her er lite vi kan navigere etter i vår videre produksjon og formidling. Vi mener at mulighetene for en innholdsanalyse var klart til stede i det materiale som evaluator hadde tilgang til, både i vår institusjon og hos våre samarbeidspartnere, og vi beklager at denne muligheten ikke ble fanget opp. Der en skal til å evaluere innhold, havner en også ofte i organisering, som på s.101, der spenningen mellom kultur og skolesektoren trekkes fram, og det blir nærmest beklaget at "sekretariatet har valgt å fastholde en kulturposisjon angående hva som skal være substansen i DKS". Etter vårt syn er det selvsagt at en må innta en kulturposisjon med hensyn til hva substansen skal være. Å spille Peer Gynt med elevene (s.162) kan læreren meget vel gjøre uten Den kulturelle skolesekken's hjelp. **Kultursubstansen og det profesjonelle** er etter vårt syn helt nødvendig å fastholde, vi mener dette er å anse som "det ekstraordinære" ved DKS, og vi mener det var dette som skulle vært bedre evaluert i rapporten.

Ikke noe av ovenfor nevnte informasjon om Nasjonalmuseets virksomhet er snappet opp eller vurdert i evalueringsrapporten "Ekstraordinært eller selvfølgelig". Det kan skyldes at Nasjonalmuseet sitt arbeid er selvfølgelig, men kunst kan aldri bli selvfølgelig. Vi leser derfor denne mangelen på omtale inn i en større mangel ved rapporten; nemlig at innholdssiden i skolesekken er stemoderlig behandlet. Her er ingen oversikt over verken produksjonstyper eller kunstartenes innbyrdes fordeling, ingen oversikt over fordelingen mellom samtidskultur og fortidig kultur. Her mangler analyser av produksjoner, kvalitetsbegrepet er ikke godt gjort rede for eller tatt i bruk. Og selv om vi på s. 131 kan lese at "De nasjonale aktører kan ha en viktig funksjon i å ha andre perspektiver i de faglige vurderinger enn fylkeskommunene", så er dette ingen evaluering, heller en programerklæring. Vi mener også dette, men hvordan har det fungert? Når evalueringen skrives er jo denne fordelingen utprøvd, og "kan ha" burde vært byttet med "det har vist seg at"...

Evaluering av innhold

I stedet for å evaluere innhold; å analysere et representativt valg av produksjoner og formidling og mottaket av disse, har evaluatorene valgt å gå subjektivt til verks og gjengi stemningsrapporter fra henholdsvis en byskole og en landskole. Dette gir ingen rettesnor i det videre arbeidet for en institusjon som vår. Skal vi for eksempel satse videre på samtidskunsten og bane vei for det nye, i kombinasjon med fortrolig stoff fra kunsthistorien?

Metode: Evalueringsrapporten har et noe forenklet syn på formidlingsmetoder, med sin oppdeling i dialogisk og monologisk, selv om vi ser at begrepene fungerer ryddig. Vi hadde ønsket oss en mer inngående analyse av metoder og virkning. For eksempel har vi en utstrakt bruk av workshop i vår egen praksis. Dette er en krevende og givende metode som vi gjerne skulle ha sett evaluert i rapporten.

Organisering: Evalueringsrapporten har gitt mest oppmerksomhet til

organisierungsordningene i DKS, og da særlig til grenseoppgangen mellom kultur og skole. Vi sier oss enig i at dette burde vært bedre løst, men all den stund DKS har to Stortingsmeldinger til grunn for sin opprettelse, en fra KKD og en fra KD, er en konflikt eller profesjonskamp mellom partene nesten ikke til å unngå. Nasjonalmuseet har imidlertid ikke merket disse problemene på det regionale nivå, der vi har hoveddelen av vår DKS-virksomhet gjennom våre skoleutstillinger. Samarbeidsproblemer mellom fylkenes kulturkontor og Fylkesmannens utdanningsenhet har overhode ikke kommet i veien for vårt arbeid gjennom disse årene.

Referansegruppens sammensetning

Sentralorganiseringen av DKS med en politisk styringsgruppe, en referansegruppe og to utøvende organ, det ene med sekretariatsfunksjon, har etter vår mening fungert ok. Men vi har ikke hatt sans for referansegruppens faglige sammensetning, der de visuelle kunstartene glimrer med sitt fravær. Musikkfeltet er derimot meget godt representert i referansegruppen. Vi er klar over at medlemmer av referansegruppen er valgt på personlig grunnlag, men **vi ber departementene vurdere denne sammensetningen grundig** nå når en ny gruppe skal settes sammen. Visuell kunst har en meget solid plass i skolesekkens innhold. Dette fagområdet krever store ressurser, da kunstformidling, være seg med samlet klasse eller i form av workshop, krever tid og ressurser i større grad enn en scene-sal-situasjon, som jo ofte er settingen omkring teater og musikk. En kunstutstilling er vanligvis på en skole 4-5 dager for at alle elevene skal få del i formidlingen. En workshop krever gjerne en halv klasse en hel dag.

Dette er fakta som burde vært gjenspeilet i tildelingen av sentrale midler. Ser vi på forholdet mellom fordelingen av midler til de sentrale aktørene, for eksempel beløpet bevilget til hhv. Rikskonsertene og Nasjonalmuseet, er pengefordelingen omvendt proporsjonal med ovenfor nevnte ressursbehov. **Vi ber derfor om at en representant for de visuelle kunstartene blir innvalgt i referansegruppen**, slik at hensynet til formidling av disse kunstformene kan bli bedre ivaretatt ved framtidige tildelinger og prioriteringer.

Sekretariatet.

Nasjonalmuseet vil benytte anledningen til å uttrykke stor tilfredshet med sekretariatet i Den kulturelle skolesekken og det arbeidet som gjøres der. Vi opplever å bli hørt, og vi har et godt faglig og ryddig forhold til de to ansatte i sekretariatet. De gjør en beundringsverdig jobb, tatt i betraktning at de kun er to stykker og skal betjene hele landet.

Sluttord

Vi har full forståelse for at den enkelte institusjons forhåpninger til rapporten som rettesnor i eget arbeid ikke kan innfris, at evalueringsrapporten er et tids- og økonomibegrenset oppdrag. Men at dokumentet var så blottet for innholdsanalyse, var en negativ overraskelse.

Nasjonalmuseet ser likevel fram til å fortsette arbeidet med produksjon og formidling innenfor Den kulturelle skolesekken. Vi gleder oss på vegne av norske elever og lærere over at tiltaket nå er permanentgjort. Vi mener at kunstinstitusjonene, vår egen og de andre omkring i landet har en unik rolle som tiltaket DKS bør vite å benytte seg av. Vi har til nå hatt stort utbytte av å arbeide innenfor DKS-tiltaket. Vi har mottatt verdifull lærdom fra samarbeidspartnerne våre, samtidig som vi føler at vi selv har hatt mye å lære bort.

Oslo 31.01.07

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

Jeanette Eek Jensen, Helga Gravermoen, Frithjof Bringager, Elisabeth Sørheim
Anne Qvale, leder formidlingsavdelingen

